

TOSLO-2006-20739 TOSLO-2006-145022

INSTANS:	Oslo tingrett - Kjennelse
DATO:	2007-02-19
DOKNR/PUBLISERT:	TOSLO-2006-20739 TOSLO-2006-145022
STIKKORD:	Arveloven § 63.
SAMMENDRAG:	Saken gjelder prøving av gyldighet av testament. Spørsmål om fremleggelse av bevis og stansning.
SAKSGANG:	Oslo tingrett TOSLO-2006-20739 og TOSLO-2006-145022 .
PARTER:	As dødsbo v/ arving B og C (Advokat Cathrine Rosmer) mot D, Es legat v/ styrets leder advokat D, og F (Advokat Arne Os),
FORFATTER:	Dfm. med alm. bem. Jan-Erik Sverre.

Sakens bakgrunn:

A inga stevning til Oslo tingrett 1. februar 2006 mot advokat D og Es legat. Saken gjelder prøving av gyldighet av testament, jf. arveloven § 63. Det er for det første anført at det beløp som var tilgodesett saksøker i testamentet var båndlagt og bare kunne disponeres av advokat D som forvalter. Beløpet måtte betraktes som en « tilgodelapp » for bl.a juridiske tjenester som skulle leveres av advokat D og må anses å være til fordel for advokat D. For det andre at testamentet etablerte legat, Es legat. Det er anført at dette var en kamuflert konstruksjon hvor poenget var indirekte å tilgodese advokat D i testamentet. I tilsva 7. april 2006 tok de saksøkte til motmæle.

A avgikk ved døden våren 2006. Det forelå en alminnelig prosessfullmakt og dødsfallet fikk ingen følger for prosessen, jf. tvml. § 101.

Ved stevning 13. juli 2006 anla As dødsbo ved arvingene B og C sak mot advokat Ds datter, F. Saken ble begjært kumulert med saken mot D og Es legat med hjemmel i tvistemålsloven § 68 nr. 2. Advokat D, Es legat og F inga tilsva 14. august 2006 hvor de bl.a motsatte seg kumulasjon. Det forelå også flere innsigelser i saken.

Oslo tingrett avsa kjennelse den 6. oktober 2006 med slik slutning:

1. Sak nr. 06-020739TVI-OTIR/10 fremmes.
2. Sak nr.06-145022TVI-OTIR/10 fremmes.
3. Begjæring om kumulasjon jf. tvistemålslovens § 68, 2. ledd av sakene nevnt i slutningens punkter 1 og 2 tas ikke til følge.
4. Sakene nevnt i slutningens punkter 1 og 2 forenes til felles behandling jf. tvistemålslovens § 98.
5. Saksomkostningsavgjørelsen utstår til den avgjørelse som avslutter sakene.

B og C var uenige i avgjørelsen av kumulasjonsspørsmålet, slutningens punkt 3, og påkjærte 9. november 2006 denne del av kjennelsen til Borgarting lagmannsrett.

Borgarting lagmannsrett avsa 14. februar 2007 kjennelse som standfestet tingrettens kjennelse så langt den var påkjært.

Advokat Cathrine Rosmer har i prosesskriv datert 24. januar 2007 opplyst at hun har overtatt prosessoppdraget etter advokat Ole Gramstad Jensen. Det fremgår videre av prosesskrivet at adv. Rosmer opprettholder tidligere fremsatte provokasjoner i prosesskriv fra advokat Gramstad Jensen datert 5. oktober 2006, og at det i denne forbindelse bes om rettens kjennelse om fremleggelse i medhold av tvistemålsloven § 253 2.ledd jf. § 250.

Advokat Arne Os har i prosesskriv datert 26. januar 2007 motsatt seg provokasjonene. I prosesskrivet begjæres også saken mot F stanset i medhold av tvistemålsloven § 107 inntil det

foreligger rettskraftig dom eller annen avslutning av sak nr. 06-020739 TVI-OTIR/10.

Advokat Rosmer har i prosesskriv datert 5. februar 2007 gjentatt provokasjonene samt motsatt seg stansning av saken mot F.

Etter telefonhenvendelse fra retten har advokat Os i prosesskriv datert 13. februar 2007 imøtekommet enkelte av de provokasjoner som er fremsatt fra advokat Rosmer. Advokat Rosmer har i prosesskriv datert 15. februar 2007 redegjort for hvilke provokasjoner som fortsatt ikke er besvart, herunder på ny bedt om rettens kjennelse om fremleggelse. Advokat Os har kommentert spørsmålet om fremleggelse i epost til tingretten datert 16. februar 2007. Det fremgår av eposten at det av hensyn til ferieavvikling var nødvendig å besvare henvendelse på denne måten.

Partenes anførsler og påstander

Saksøkerne, B og C har i det vesentlige anført:

For så vidt gjelder fremleggelsesspørsmålet:

Provokasjonene fremgår av prosesskriv datert 5. oktober 2006, side 3 og i prosesskriv datert 15. februar 2007.

Det fremgår ikke av de forsikringsvilkår som er fremlagt at dette gjelder for Ds salg av eiendommene i Gladvollvn. 3 og 1B i 1998, og det fremlagte må følgelig suppleres med tilhørende forsikringsbevis. Fremleggelsen av dette og kopi av all korrespondanse mellom D og hennes eierskifteforsikringsselskap i anledning søksmålene som følge av eiendomssalgene til kjøperne Commerce AS og Per Danielsen som motparter, herunder meldingene om bruk av forsikring i sak nr. 03-21287TVI-OTIT/04 og sak nr. 02-00853, samt svarbrevene fra forsikringsselskapene, har betydning for å kunne dokumentere den anførte utilbørlige påvirkning av E, jf. arveloven § 63. Det vises til Es brev til A datert 10. januar 2004.

De øvrige provokasjoner har betydning for å vurdere boets størrelse, herunder hvor mye av dette som skal tilfalle Es legat, hvorvidt boets midler er håndtert på en forsvarlig måte, hvordan bomidler er benyttet etc. Saksøker er arvinger etter E og har åpenbar en berettiget interesse i å få klargjort disse forhold.

Saksøker har nedlagt slik påstand:

D pålegges å fremlegge for Oslo tingrett i sak 06-020739TVI-OTIR/10 dokumenter som av saksøkerne gjentatte ganger er provosert fremlag, senest ved saksøkernes prosesskrift av 5.10.2006, side 3, pkt 1.-9.

I prosesskriv datert 15. februar 2007 utvides påstanden til også å omfatte samtlige bankbilag til dødsboppgjøret.

For så vidt gjelder stansningsspørsmålet:

Det foreligger ikke grunnlag for stansning av saken mot F. Begge søksmålene har sitt utgangspunkt i advokat Ds opprettelse av testament for E. Det som anføres er at hun har brukt sin innflytelse vis a vis avdøde til å tilgodese henne selv, eller hennes nærstående. Dette har skjedd dels ved at det vesentligste av formuen er plassert i en livrente hvor saksøkte nr. 3, som er Ds datter, var oppnevnt som begunstiget, og hvor starttidspunktet for gjenytelsene var satt til et tidspunkt hvor man formodet at testator ville være død. Det resterende av formuen var plassert i det en fra denne side anfører å være et tilnærmet fiktivt legat, hvor eneste reelle formål vil være å tilføre D midler i form av administrasjonshonorar.

Saken bør behandles under ett da det dreier seg om Es aktiva og håndteringen/ disponeringen av disse. De rettsfakta som påberopes er vesentlig likeartede.

Det er heller ingen god prosessøkonomi i å behandle søksmålene hver for seg. For det tilfellet at saksøkerne vinner frem i søksmålet mot D m.fl. vil saken i sin fulle bredde nok en gang måtte gjennomgås ved en evt. senere behandling av saken mot F.

Reelt sett er det derfor samme sak.

De saksøkte, adv. D, E Sakrfelts legat og Henrietter D F har i det vesentlige anført:

For så vidt gjelder fremleggelsesspørsmålet:

Vi forstår det slik at det er to provokasjoner som ikke er imøtekommet. Det ene er bevis for at den fremlagt « polise » gjelder Gladvollvn. Dette har ingenting med saken å gjøre, og provokasjonen om å ytterligere bekrefte ved bevis at dette er den aktuelle polise, avvises. Det henvises til eventuell partsforklaring om dette. D har imidlertid ikke hatt andre poliser knyttet til eiendommen. Det vises ellers til at polisevilkårene er helt perifere i forhold til det forhold denne saken gjelder. Det har ingen annen interesse enn i sammenheng med Per Danielsens tapte saker mot D.

Det andre er bankbilag for bobehandlingen. Dette er helt på siden av saken, og det kan ikke sees hva dette skal bevise i forhold til sakens tvistegjenstander. Det er fremlagt regnskapsoversikt. Å kreve noe annet og mer, forutsetter en mistanke om at adv. D fingerer bankbilag etc. og at de fremlagt regnskapsoversikter ikke er reelle.

Retten bemerker at det ikke er lagt ned noen formell påstand. Det fremgår imidlertid av epost fra advokat Os datert 16. februar 2006 at provokasjonene ikke imøtekommes.

For så vidt gjelder stansningsspørsmålet:

Dersom saksøkerne ikke når frem med sitt søksmål, dvs. at As status som legatar opprettholdes, har hans arvinger i denne sak ingen rettslig interesse i et søksmål mot F. De arver i så fall ikke mer enn kr 30.000,- uansett, et beløp som allerede har medgått men ikke betalt. Hvorvidt gaver gitt av E før hun døde er ugyldige eller ikke, har da ingen betydning.

Resultatet i søksmålet mot F er derfor helt avhengig av resultatet i hovedsaken.

Det er bare dersom saksøkerne når frem med sitt krav om at legatet til A er ugyldig, at det kan tenkes at saken mot F overhodet er en sak.

Av denne grunn er vilkåret for stansing etter tvml. § 107 oppfylt.

Det er videre hensiktsmessig å stanse saken av prosessøkonomiske grunner. De to sakene er av så vidt forskjellige både faktisk og rettslig slik at ingen del av bevisføringen i den ene saken, har betydning for den andre eller omvendt.

I saken mot F, gjelder spørsmålet om ugyldig testamentarisk bestemmelse på grunn av manglende påstått testamentsform, og med en påstand om at hun er uberettiget til å ta imot forsikringsytelser. I tillegg gjelder saken et krav om at saksøkerne skal ha utbetalt forsikringsytelser direkte til seg.

I saken mot D, er spørsmålet om en konkret testamentarisk disposisjon har et ugyldig vilkår knyttet til seg, om en annen testamentarisk disposisjon skal settes til side på grunn av påstått utilbørlig påvirkning og endelig er det fremmet krav om erstatning mot D. I det siste tilfellet vil det bli spørsmål om ansvarsgrunnlag foreligger og om årsakssammenheng.

Sakene er altså helt ulike, og saksøkerne kan ikke nå frem med sitt krav mot F uten å vinne frem i spørsmålet om endret status for A fra legatar til arving.

Det er videre satt av to dager til hovedforhandlingen, hvilket anses helt utilstrekkelig for å få begge sakene betryggende opplyst.

Retten bemerkinger:

Retten vil først ta stilling til fremleggelsesspørsmålet.

Saksøkers provokasjoner fremgår av prosesskriv fra adv. Gramstad Jensen datert 5. oktober 2006 som hitsettes:

«

1. Kopi av eierskifteforsikringsdokumentet knyttet til Ds salg av eiendommene i Gladvollvn. 3 og Gladvollvn. 1 B, i 1998.
2. Kopi av all korrespondanse mellom D og hennes eierskifteforsikringsselskap i anledning søksmålene som følge av eiendomssalgene til kjøperne Commerce AS og Per Danielsen som

motparter, herundr meldingene om bruk av forsikring i sak nr. 03-21287TVI-OTIR/04 og sak nr. 02-00853, samt svarbrevene fra forsikringsselskapet.

3. Kopi av oppgjørsoppstillingen knyttet til salget av avdødes bolig.
4. Kopi av salgskontrakten benyttet ved salget av avdødes bolig.
5. Kopi av skjøtet benyttet ved salget av avdødes bolig.
6. Kopi av grunnboken ved salget av avdødes bolig.
7. Kopi av innbetalingsbevis (bankbilaget) for betalingen av kjøpesummen ved salget av avdødes bolig.
8. Kopi av alle fakturaer utsedt av D til avdøde med underbilag.»
9. Kopi av oppgjørsoppstilling utarbeidet etter oppgjøret ihht. avdødes testament, slik D har oppfattet at oppgjøret skal skje.

I prosesskriv fra advokat Os datert 13. februar 2007 imøtekommes noen av disse provokasjonene ved at følgende dokumenter fremlegges:

1. Økonomisk oversikt over Es bo pr. dødsdato med legatoversikt, oversikt over disponert beløp pr. 4. januar 2004, samt oversikt over boet pr. 2. oktober 2006.
2. Advokat Ds salærregninger av 1. april og 20. september 2004.
3. Kjøpekontrakt, skjøte og panteattest knyttet til advokat Ds salg av avdødes bolig.
4. Vilkårene for eierskifteforsikringen.

Det fremgår av prosesskrivet at oppgjørsoppstillingen ikke fremlegges. Retten legger til grunn at dette referer seg til pkt 3 fra i listen i prosesskriv fra advokat Gramstad Jensen datert 5. oktober 2006.

I prosesskriv fra advokat Rosmer datert 15. februar 2007 oppsummeres de gjenstående provokasjonene til å omfatte:

1. Forsikringsbevis til forsikringsvilkår i forbindelse med advokat Ds salg av eiendommene Gladollvn. 3 og 1B i 1998.
2. Kopi av all korrespondanse med mellom D og hennes eierskifteforsikringsselskap i anledning søksmålene som en følge av eiendomssalgene til kjøperne Commerce AS og Per Danielsen
3. Kopi av oppgjørsoppstillingen knyttet til salget av avdødes bolig.
4. Kopi av innbetalingsbevis (bankbilaget) for betalingen av kjøpesummen ved salget av avdødes bolig.
5. Kopi av alle fakturaer utstedt av D til avdøde med underbilag.

I tillegg utvides begjæringen til også å omfatte:

6. Kopi av samtlige bankbilag til dødsbooppjøret.

Retten vil vise til at adv. Os i sitt prosesskriv datert 13. februar 2007 fremla advokat Ds salærregninger av hhv. 1. april og 20. september 2004. Retten oppfatter dette som at provokasjonen i pkt. 5 over er imøtekommet.

Begjæringen er fremsatt i medhold av tvml. § 253 23. ledd jf. § 250. Det er i Schei, Tvistemålsloven med kommentarer på side 772 lagt til grunn at dokumenter som begjæres fremlagt må være et bevis, og det er i denne forbindelse vist til note 3 til § 189. Det fremgår her at hva som utgjør bevis må ses i forhold til det krav domstolen skal avgjøre og videre at det må sees i forhold til det rettslige grunnlag for kravet eller innsigelser mot det. Det fremgår videre at:

« Om de rettslige anførsler og innsigelser er holdbare, må avgjøres ved realitetsavgjørelsen av tvistegenstanden. Hva som må utgjøre bevis, må i utgangspunktet bygge på partenes pretensjoner om rettsreglene. »

Saken mot D og Es legat gjelder prøving av gyldighet av testament, jf. arveloven § 63. Det

fremgår av bestemmelsen at en testamentarisk disposisjon er ugyldig såfremt:

« disposisjonen er fremkalla ved tvang, svik eller annan misleg påverknad eller ved misbruk av testators lettsinn, veikskap eller avhengige stilling ».

Saksøker har anført at testamentet er ugyldig og at de punkter i testamentet som angripes er en kamuflert konstruksjon hvor hele poenget er å sikre at D indirekte tilgodesees i testamentet. Til støtte for sin anførsel har saksøkerne vist til et brev fra avdøde E til A datert 10. januar 2004, hvor det fremgår at:

« Jeg ønsker dessuten å gi avkall på arv til fordel for advokat D. Hun har hjulpet meg meget og er dessuten selv i en vanskelig økonomisk situasjon. Advokat Danielsen har gått til privat sak mot henne og krever kr 3 mill. Dette er det umulig for henne å bære. »

Saksøkerne pretenderer videre, som slektsarvinger, å være arveberrettiget etter E for det tilfellet at testamentet kjennes ugyldig.

Retten finner ved sin vurdering av om de fremsatte provokasjoner utgjør bevis, å måtte legge til grunn saksøkernes pretensjoner i forhold til de rettslige anførsler som gjøres gjeldende, herunder pretensjonen om at testamentet er ugyldig og at saksøkerne i et slikt tilfelle, vil være arvinger etter E.

For så vidt gjelder saksøkers provokasjoner i pkt 1 og 2 over vil retten vise til at saksøker har anført at saksøkte har påvirket testator ved å fremstille seg i en vanskelig økonomisk situasjon. Retten finner på grunnlag av denne pretensjon, at det klart må sies å ha bevismessig verdi hvorvidt saksøkte hadde forsikringsdekning som medførte at hun ikke var utsatt for en slik økonomisk risiko som E redegjør for i ovennevnte brev til A. Retten finner på dette grunnlag at angjeldende forsikringsbevis samt Ds korrespondanse med sitt eierskifteforsikringsselskap må sies å utgjøre bevis som kan kreves fremlagt, jf tvml. § 253 2.ledd jf. § 250.

For så vidt gjelder saksøker provokasjoner i pkt 3, 4 og 6 over gjelder disse skriftlig dokumentasjon på boet etter Es økonomiske stilling. Retten har merket seg at saksøkte har fremlagt økonomisk oversikt over dødsboet pr. dødsdato, oversikt over beløp disponert pr. 4. januar 2004 og oversikt over dødsboet pr. 2. oktober 2006. Retten vil imidlertid vise til at saksøker pretenderer at de punkter i testamentet som angripes er en kamuflert konstruksjon hvor hele poenget er å sikre at D indirekte tilgodesees i testamentet og at de er arvinger dersom testamentet kjennes ugyldig. Retten finner at saksøkerne, for det tilfellet at de vil være arvinger, har en berettiget interesse i å få innsyn i bobehandlingen så langt, og at de dokumenter som kreves fremlagt derfor må sies å utgjøre bevis i relasjon til tvml. § 253 annet ledd jf. § 250.

Saksøkers provokasjoner gjelder etter dette dokumenter som må anses som bevis som etter tvml. § 253 annet ledd jf. § 250 kan kreves fremlagt. Retten kan ikke se at det fra saksøktes side er anført forhold som medfører at de angjeldende dokumenter ikke kan fremlegges. Saksøkers begjæring om fremleggelse tas etter dette til følge.

Retten vil så ta stilling til saksøkers krav om stansning.

Saksøkte har begjært stansning, jf. tvml. § 107. Bestemmelsen gir hjemmel til stansning der utfallet av en sak helt eller delvis avhenger av et rettsforhold som foreligger til avgjørelse i et annet søksmål. Det er i juridisk teori lagt til grunn at det er et vilkår for stansning etter § 107 at det ved dommen i den andre saken oppnås en bindende avgjørelse av et prejudisielt rettsforhold i den sak som begjæres stanset, og at bestemmelsen derfor kun kommer til anvendelse dersom partene i de to saker er de samme. Det kan her vises til Schei, Tvistemålsloven med kommentarer bind I på side 422 samt Skoghøy, Tvistemål 2 utg. på side 536 med henvisning til Rt-1995-1384 . Kjennelsen inntas i sin helhet:

« I sak mellom på den ene side Ingjerd Pytte og Anne-Lise Brattebø og på den annen side Finn Schiøll og May van der Hagen er Finn Schiøll og May van der Hagen frifunnet både i Oslo byrett og Eidsivating lagmannsrett. Ingjerd Pytte og Anne-Lise Brattebø har påanket lagmannsrettens dom av 18 april 1995 til Høyesterett.

I ankeerklæringen er ankesaken begjært stanset inntil det foreligger rettskraftig avgjørelse i tvist mellom på den ene side Blomsterhaven på Karl Johan AS og på den annen side

Mayblomsten AS, Finn Schiøll og May van der Hagen.

Det er et vilkår for stansning etter tvistemålsloven § 107 at det ved dommen i den andre saken oppnås en bindende avgjørelse av et prejudisielt rettsforhold i den sak som begjæres stanset. Dette forutsetter at saken føres mellom de samme parter. Dette er ikke tilfelle her idet Ingjerd Pytte og Anne-Lise Brattebø ikke er parter i den sak som påberopes som stansningsgrunnlag.

Høyesteretts kjæremålsutvalg finner derfor enstemmig at begjæringen om stansning ikke kan tas til følge.

Slutning:

Begjæring om stansning av saken tas ikke til følge. »

Det er på det rene at F ikke er part i saken mellom saksøkerne og D og Es legat, dvs. den sak som påberopes som stansningsgrunnlag. Vilkårene for stansning er etter dette ikke tilstede, og begjæring om stansning tas derfor ikke til følge.

Saksomkostninger

Retten finner at saksomkostningsspørsmålet bør utsettes til den avgjørelse som avslutter saken, jf tvml. § 179 første ledd.

Slutning:

1. D pålegges å fremlegge:

- a. Forsikringsbevis til forsikringsvilkår i forbindelse med advokat Ds salg av eiendommene Gladollvn. 3 og 1B i 1998.*
 - b. Kopi av all korrespondanse med mellom D og hennes eierskifteforsikringsselskap i anledning søksmålene som en følge av eiendomssalgene til kjøperne Commerce AS og Per Danielsen.*
 - c. Kopi av oppgjørsoppstillingen knyttet til salget av avdødes Es bolig.*
 - d. Kopi av innbetalingsbevis (bankbilaget) for betalingen av kjøpesummen ved salget av avdøde Es bolig.*
 - e. Kopi av samtlige bankbilag til dødsbooppgjøret i Es dødsbo.*
- 2. Begjæring om stansning av sak 06-145022 tas ikke til følge.*
 - 3. Saksomkostningsavgjørelsen utstår til den avgjørelse som avslutter sakene.*